

הגלריה הלימודית של החוג לאמנות

תערוכה מס' 15

ג' בשבט תשנ"ה (4.1.1994)

מוד פרידלנד

עבודות בחומרים שונים

כד עם קפיץ, קרמיקה ומתכת 70 ס"מ, 1994

מה מושך אותנו שוב ושוב אל כדים, קערות ועבודות אחרות ושונות העשויים מחימר?

אין זה כי אנו עומדים מחדש לפני אותה תופעה ראשונית בה לקח האדם הקדמון מלוא החופן חימר שמצא במרבצים שונים של אבני סלע שהתפוררו ונישאו על-ידי הגשם והרוח מן ההרים אל העמקים והתקבצו שם שכבות שכבות. הוא לקח חופן חימר ולש אותו ויצר פסלון. מאוחר יותר, בתקופה הנאוליתית, מצא כי יוכל לשרוף את החימר ויצר ממנו מיכלים ראשונים להביא מים מן הנהר, לשמור בתוכם זרע, פרי, שמן ועוד. שריפת החימר יצרה את החומר השביר ביותר אך עם זאת העמיד ביותר.

עבודות ראשונות אלה מוליכות אותנו אלפי שנים אחורה במנהרת הזמן, אל ערש התרבות האנושית. אפילו היום, בעידן האלקטרוני והטכנולוגי, אובייקטים אלה (דמויות וכלים) מקסימים אותנו בהד ה"בראשית" הטבוע בהם.

עבודותיה של מוד פרידלנד מאופייניות בקצבן השקט והמלוּדי והן פרי התמודדות ממושכת עם החומר הקדום הזה. הן תוצאה של דרישה אינטימי בין האמן לבין הכרתו של האמן את תכונות החומר וסודותיו; סודות כמו גבולות עמידותו והיכולת ליצור בו נפחים שונים. רגישותה העמוקה של מוד לחומר ניכרת גם בשיטות שריפה שונות ובאין ספור של נסיונות להרכיב זיגוגים שונים. מאחורי עבודות אלה עומד דמיון יוצר של האמנית וידיעתה באמנות הקרמיקה של העבר ושל זמננו באמנות הפלסטית של המאה העשרים.

צורות הכדים של מוד אינן שואפות לסימטריה גיאומטרית מושלמת, אלא הן מודרכות על-ידי נטיה לצורות אורגניות, צורות המעוררות תחושה של אורגניזם חי ונושם. לפעמים הן אף מזכירות את הצורות האמורפיות שגיבש הפסל ארפ בנטייתו האנטי מכניסטית. כדיה של מוד פרידלנד הם פסלים לכל דבר. פסלים החוגגים בדומיית-ישותם צמיחה וחיים, בעולם הנשלט על-ידי כוחות מכניים. נפחים ייחודיים דמויי-ביצה אף מעלים רמזים על עבודות מסוימות של ברנקוזי. לדעתי, השפעות אלה אינן מודעות, אך בלי ספק הסתננו לתוך תהליך היצירה המאופיין בפתיחותה של האמנית לרוח האמנות הפלסטית של המאה העשרים.

השפעות נוספות מאמנות המאה העשרים ניכרות בבידור גם באופן הזיגוג ובעיטור היצירות. הנחת מכחולה ספונטנית כשל האכספרסיוניסטים המופשטים, ויש בה גם עקבות של קליגרפיה יפנית. בארגון העיטור נשלטת מקריות מבוקרת. הקומפוזיציה חופשית, אסימטרית, מאופיינת על-ידי שימוש רב בקווים, כתמים, התזות, טפטופים וחריטות שאינם מתוכננים מראש, אלא הם חלק אינטגרלי של התהליך היצירתי.

זכות גדולה היא לתלמידי החוג לאמנות שיצירתה של מוד פרידלנד מוצגת בפניהם.

השפה הפיסולית של מוד רעיה רדליך

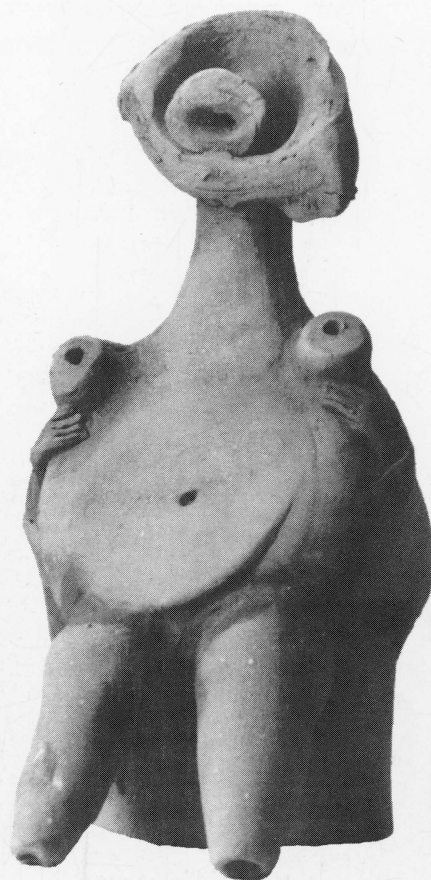
מוד פרידלנד נולדה בווינה. בילדותה דברו במשפחתה צרפתית. עם המעבר לרומניה דברו בביתה גרמנית, בבית הספר רומנית, ברחוב הונגרית ועם הזמן גם אנגלית, לפי דבריה, "לצרכים תרבותיים שימושיים כמו בכל מקום". בראיון עמה, לקראת התערוכה בגלריה הלימודית של החוג לאמנות באוניברסיטת חיפה, שנערך ללא קושי בעברית, משתמשת מוד בביטויים מעולמותיה הקודמים.

על בעיית תפיסת הכלי הקרמי אומרת מוד "למז'נט". לממז'נט? "די זעלבע זאך!", "באמצע ריק ומסביב יש משהו". במילים אחרות, היא מתייחסת לשאלת "אותה הגברת בשינוי אדרת". מדבריה ומעבודותיה משתמעת מחאה על תפיסת הכלי כאובייקט טריוויאלי. הבקבוקים שהיא יוצרת על האובניים הם עבודה תחליף מעשי לפיסול והיא רואה בהם צורות שהן שיא ההפשטה, מכניות אמנם, אך עם פנים וחוש. צורת הבקבוק שלה היא בסיסית, ראשונית, פשוטה ואינה מחקה שום צורה או דבר אחר. מוד פרידלנד ידועה בעבודותיה אלו בהן היא מגיעה להשגים מרשימים, גם בגלזורות ולוסטרים, שהם חלק בלתי נפרד מהצורות. אך לא זה הוא עיקר העניין.

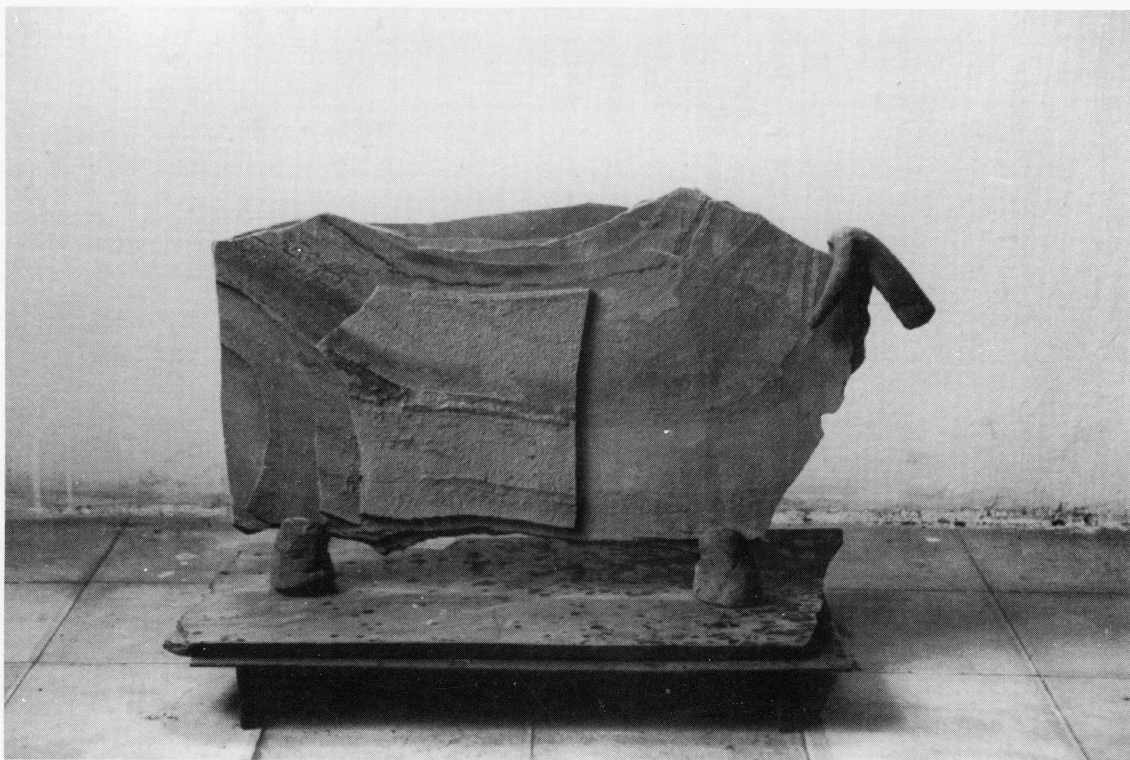
"נולדתי וגדלתי באירופה ואני יושבת עם הרגליים כאן והראש שלי במקום אחר." גם בלי הסבר, אפשר לראות כי דמויותיה הן של נשים בעלות רגליים אך חסרות ראש וידיים. הן עשויות מחמר קרמי, מחלקים מיוצרים באמצעות אובניים. הדמויות מקרינות חוסר השלמה עם חלקיותן, אך אינן מעוררות תחושת עריפה. כך גם בראשים חסרי הגוף של מוד. חסרון הגוף בולט בהם מאוד, אך בפרוש אינם מעוררים תחושה של אלימות, אכזריות, או, גדיעה פיזית.

אפשר להתייחס לכלים ולדמויות כשתי שפות ביטוי שונות בקרמיקה המתארות את רעיון הגוף ללא ראש באמצעות בקבוק ואשה העשויים בטכניקה זהה על האובניים.

אך גם זה הוא לא כל הסיפור כולו. מעבר לחומרים השונים: החומר הקרמי, מוטות וקפיצי מתכת ישנים, חלקי ריהוט ואבני ציפחה, שהן חידוש בעבודותיה, מעבר למלאכה ולידע הטכנולוגי הרב שצברה משך שנים, לא פוסקת מוד פרידלנד בחקירה אחר הצורה, גם במיבנים כציפורים, כשוורים וכאיקונות. היא בונה מחדש עולם מקוטע, לא מתוך כוונה לדחות או לקבל את רעיון השבר, אלא בחיפוש עקשני אחר החלקים שיתאימו בעיניה האחד לשני, כדי לברוא שוב ושוב עולם מובן ושלם יותר.

דמות אשה – קרמיקה

שור – אבני צפחה, קרמיקה, מתכת

ציפור – אבני צפחה, קפיץ ומוטות מתכת, קרמיקה

קורות חיים

1927	נולדה בוינה. גדלה ברומניה ולמדה שלוש שנים באקדמיה לאמנות בבוקרשט.
1950	עלתה לישראל.
1951-4	לימודי אמנות בבוזאר בפריז ואצל האמן ז'ימו.
1954-6	לימודי מלאכת מחשבת באקדמיה בוינה.
1956	חזרה לישראל וגרה בקריית האמנים בצפת. לימדה קרמיקה בבצלאל.
1964	הוראת קדרות בגיניאה באפריקה.
1967	מעצבת בבית חרושת לפיד ביפו. עבדה שם גם כפסלת ומפתחת גלזורות עובדת ליצוא.
1974	נסיעה לארה"ב, חיה ויוצרת במיניאפוליס.
1978	חזרה לישראל. חיה ויוצרת בסטודיו ביפו עד היום.

תערוכות בארץ ובעולם

1962	גלריה מקרא סטודיו, תל-אביב.
1966	מונדן אוסטרית, סדנה בינלאומית לקרמיקה.
1968	תערוכה קבוצתית ישראלית נודדת לארה"ב.
	תערוכות יחיד בגלריה קדם ביפו.
1970	תערוכות אגודת הקרמיקאים בבית דיזנגוף, תל-אביב.
	משתתפת בתערוכות וירידים ברחבי ארה"ב.
	מציגה מספר פעמים בשנות השבעים בפאנצה.
1971	תערוכה של אגודת הקרמיקאים מישראל בגרמניה.
1978	תערוכה קבוצתית במוזיאון הארץ, תל-אביב.
	שבוע ישראל במינכן. משתתפת עם שלש קרמיקאיות נוספות.
1980	תערוכה קבוצתית במוזיאון הרצליה.
1981	תערוכה קבוצתית במוזיאון הארץ, תל אביב.
1985	תערוכות יחיד בגלריה הוראס ריכטר, ביפו.
1987	תערוכות יחיד בבית קרן רוטשילד, ירושלים.
1988	תערוכה בינלאומית נודדת באירופה: פריז, מרסיי, ליסבון, רומא.
	תערוכות אגודת הקרמיקאים - קאסל, אוסטנדה, ברצלונה, ליסבון, הלסינקי.
1989	תערוכה קבוצתית בבית האמנים בירושלים ובבאר שבע.
1991	משתתפת בפסטיבל קרמיקה ביפו.
1992	תערוכות קרמיקה קבוצתית ישראלית בעיר גרה בגרמניה.
1992	סימפוזיון בינלאומי לקרמיקה בשיקלוש, הונגריה.
	תערוכה קבוצתית בפטיצ', הונגריה.
1993	תערוכה קבוצתית בינלאומית לקרמיקה בריפון גולג', ריפון, צפון יורקשייר, אנגליה.
1993	סימפוזיון בינלאומי לקרמיקה ברמהילד, טירינגן, גרמניה.
1994	תערוכה קבוצתית בגלריה לאומניות, KUNST UND FORM בברלין, גרמניה.
1994	תערוכות קרמיקה קבוצתית של 21 אמני קרמיקה מישראל בגלריה רולף בוויק, הנובר, גרמניה.
	תערוכה זו מוצגת כעת בברלין בגלריה KUNST UND FORM בברלין ומשם תעבור להלה בגרמניה.

אוצרות: דעיה רדליך
צילום: דעיה רדליך

מרפסת ביתה של מוד פרידלנד ביפו

